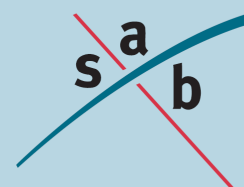

quick scan flora en fauna

Nijkerk, de Havenaer

Gemeente Nijkerk

Datum: 3 mei 2013
Projectnummer: 90409.01

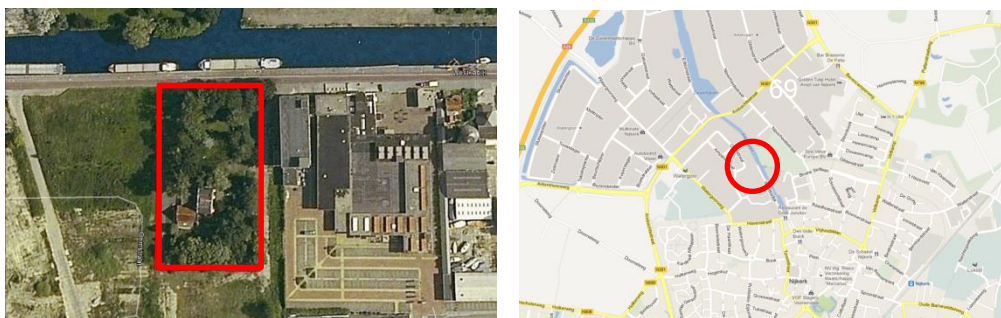
INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Huidige situatie	3
1.3	Toekomstige situatie	4
2	Toetsing	5
2.1	Onderzoeksmethodiek	5
2.2	Gebiedsbescherming	5
2.3	Soortenbescherming	5
3	Conclusie	10
3.1	Gebiedsbescherming	10
3.2	Soortenbescherming	10
3.3	Zorgplicht	11
3.4	Aanbevelingen	11
	Bijlage 1: Literatuurlijst	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Nijkerk (gemeente Nijkerk, provincie Gelderland) is op een voormalige industriële locatie aan de Arkervaart een Home en Lifestyle winkelcentrum gevestigd. De exploitant en eigenaar van “De Havenaer” heeft aangegeven de binnen het geldende bestemmingsplan mogelijke bedrijfswoning niet te willen realiseren en in plaats hiervan deze locatie wil gebruiken voor een nieuwe uitbreiding van het winkelcomplex. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregelgeving. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten en beschermde natuurgebieden. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Huidige situatie

Nijkerk ligt ten noorden van Amersfoort, ten zuidwesten van Putten en ten oosten van Spakenburg. De stad ligt aan de uitlopers van de Veluwe en de Gelderse Vallei met in het noorden de Veluwerandmeren en het Nijkerkernauw. De omgeving van Nijkerk wordt gekenmerkt door polders, open agrarisch gebied, bos- en heidegebied.

Het plangebied is gelegen op het bedrijventerrein Arkervaart ten noordwesten van het centrum van Nijkerk. In de huidige situatie wordt het plangebied omsloten door de Westkadijk (ten oosten), de Ohmstraat (ten noorden) en de Ampèrestraat (ten westen). Het winkelcentrum “De Havenaer” ligt ten zuiden van de planlocatie. De directe omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de Arkervaart (ten oosten), braakliggend terrein (ten westen) en rondom diverse bedrijfspanden. Binnen het plan-

gebied liggen de oprijlaan en de tuin van een voormalige bedrijfswoning. De woning is reeds gesloopt en de tuin maakt een verwilderde indruk.

1.3 Toekomstige situatie

Voor de toekomstige plannen is beoogd het winkelcentrum verder uit te breiden en de eerder beoogde bedrijfswoning niet te realiseren. Voor deze plannen worden groene elementen zoals bomen en struiken verwijderd en watervoerende elementen gedempt. In afbeelding 2 is een globale indruk gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 2: Globale indruk plangebied. Van linksboven naar rechtsonder: aanzicht plangebied vanaf de Ohmstraat en de Westkadijk, voormalige tuin, tuin gezien in de richting van de Westkadijk, aanzicht plangebied vanaf winkelcentrum “de Havenaer”, watervoerend element gezien in de richting van de Westkadijk/Arkervaart (SAB, 2013).

2 Toetsing

2.1 Onderzoeksmethodiek

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB B.V. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen-van der Sluijs *et al.*, 2007) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 25 april 2013 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijdstip (deels buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

2.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied "Arkemheen". Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 1400 meter afstand. Gezien tussenliggende elementen (het bedrijventerrein Arkervaart en de rijksweg A28) en de afstand zijn zowel directe als indirecte negatieve effecten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten.

2.2.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De dichtstbijzijnde structuur welke onderdeel is van de EHS bevindt zich op circa 1100 meter van het plangebied. Gezien de ligging buiten de EHS is er geen sprake van directe aantasting van de EHS. Indirecte effecten zijn ook niet te verwachten gezien de afstand en de reeds tussenliggende verstorende elementen (wegen en woningen). Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten

en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemene soorten gevonden zoals Braam (*Rubus fruticosus*), Zuring (*Rumex spp.*), Speenkruid (*Ficaria verna*), Pitrus (*Juncus effusus*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*) en Daslook (*Allium ursinum*). Aangeantroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. De tuin is slecht onderhouden en sterk verwilderd. Hoewel Daslook is beschermd en onder het eerste, lichte beschermingsregime valt, betreft het hier een verwilderde aangeplante populatie. Daarmee valt deze niet onder de Flora- en faunawet. Strikt beschermde plantensoorten (waaronder beschermde muurvegetatie) zijn niet aangetroffen. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn een grasveld, enkele rommelhoekjes en ruigten aanwezig, hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, Egel (*Erinaceus europaeus*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en Mol (*Talpa europaea*) niet uit te sluiten. Gedurende het veldbezoek zijn konijnen aangetroffen in het plangebied. Voor al deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van het strikt beschermde grondgebonden zoogdier Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*).

Eekhoorn

Uit de beschikbare verspreidingsgegevens is gebleken dat de Eekhoorn in de omgeving van het plangebied is waargenomen. Binnen het plangebied staan een aantal eiken. Deze zijn nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van nesten van de Eekhoorn. Er zijn geen nesten of sporen van de Eekhoorn aangetroffen. Het is onwaarschijnlijk dat de soort een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied heeft. Hoewel de eiken in theorie onderdeel uit kunnen maken van het foerageergebied van de Eekhoorn, lijkt dit gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied onwaarschijnlijk. In de directe omgeving van het plangebied zijn voor de Eekhoorn geen geschikte voedselbomen als eik en beuk aanwezig. Met de beoogde plannen zijn negatieve effecten op de soort niet te verwachten.

Sporen en individuen van overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied. Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens en de geïsoleerde ligging van het plangebied binnen het stedelijk gebied is de aanwezigheid van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren niet te verwachten in het plangebied. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

2.3.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Op de planlocatie is geen bebouwing aanwezig waardoor negatieve effecten op gebouw-bewonende soorten zijn uit te sluiten. Wel worden de bomen binnen het plangebied gekapt.

Van de bomen op en aan de rand van het plangebied worden een aantal exemplaren geschikt geacht als mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen. Afbeelding 3 toont een aantal van deze mogelijke verblijfplaatsen. Het betreft hier de oude bomen van soorten als Eik, Paardenkastanje en de Treurwilg. Bij al deze bomen zijn holtes, spleten, scheuren of losse bast aangetroffen welke in potentie een verblijfplaats voor vleermuizen kunnen vormen. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand niet uit te sluiten. Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden om te bepalen of vleermuizen vaste rust- en verblijfplaatsen in de bomen hebben.

Afbeelding 3: mogelijke verblijfplaats van boombewonende vleermuizen (SAB, 2013).

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden uitgezonderd de bomenrij langs voormalige oprijlaan van de woning (ingang Westkadijk). Deze bomenrij wordt niet behouden. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn daarom niet uit te sluiten.

2.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*), Ekster (*Pica pica*), Kauw (*Corvus monedula*) en Vink (*Fringilla coelebs*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen globaal van half maart tot half juli.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Sporen (uitwerpselen, veren, braakballen), nesten en holtes van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Voor soorten als de Huismus (*Passer domesticus*) en de Gierzwaluw (*Apus apus*) is het plangebied ongeschikt vanwege het ontbreken van bebouwing. Nestlocaties van overige jaarrond beschermde soorten als uilen en roofvogels worden ook niet verwacht in het plangebied. Het plangebied betreft namelijk een binnenstedelijke locatie zonder directe verbinding met het buitengebied. Deze soorten worden voornamelijk broedend aangetroffen in of aan de rand van het buitengebied. Om deze reden zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten niet te verwachten en is nader onderzoek niet noodzakelijk.

2.3.5 Amfibieën

Binnen en direct nabij het plangebied zijn watervoerende elementen en bossages aanwezig welke in potentie de voorplanting en overwintering van amfibieën mogelijk maken. Dit is de sloot in het plangebied, haaks op de Westkadijk, parallel aan de oprijlaan. In de sloot in het plangebied zijn ten tijde van het veldbezoek eisnoeren van amfibieën aangetroffen en levende individuen van de Bruine kikker (*Rana temporaria*) gezien. Voor deze soort, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van Nijkerk waarnemingen van de strikt beschermde soort Poelkikker (*Rana lessonae*) bekend. De Poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De Poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden, en in uiterwaarden. De watergang in het plangebied ligt in de schaduw van verschillende bomen. De watergang is slecht bereikbaar vanaf de Arkervaart en maakt daardoor feitelijk geen deel uit van een groter complex van wateren. Hierdoor lijkt de watergang ongeschikt voor de Poelkikker. Tijdens het veldbezoek is de Poelkikker ook niet aan-

getroffen. Negatieve effecten op de Poelkikker worden daarom niet verwacht. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

2.3.6 Reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijvoorbeeld heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige habitats (deels verhard, grasland, verwilderde tuin), de stedelijke omgeving en de afwezigheid van een natuurlijke oevers aan de Westkadijk is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk. Negatieve effecten op reptielen worden daardoor niet verwacht.

2.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De sloot binnen het plangebied staat niet in directe verbinding met de Arkervaart waardoor de aanwezigheid van vissen kan worden uitgesloten.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied ligt niet in een dergelijk biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de habitats.

3 Conclusie

Het plangebied betreft een perceel aan Ohmstraat te Nijkerk (gemeente Nijkerk, provincie Gelderland). Op deze locatie is men voornemens de binnen het geldende bestemmingsplan mogelijke bedrijfswoning niet te realiseren en in plaats hiervan het winkelcomplex verder uit te breiden. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

3.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS (1100 meter) en beschermde natuurgebieden (1400 meter) zijn negatieve effecten op dit gebied niet te verwachten.

Voor dit plan is geen sprake van een vergunningsaanvraag in het kader van de Nb-wet.

3.2 Soortenbescherming

De meeste van de in het plangebied voorkomende soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Met de plannen zijn negatieve effecten op ontheffingsplichtige vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten. Voor deze soorten geldt, bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen, een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden naar vleermuizen. Onderzoekperiode kraamverblijfplaatsen 1 juni tot 15 juli en onderzoekperiode paarverblijfplaatsen 15 augustus tot 15 september.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie wordt verleend.

3.3 Zorgplicht

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren;
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

3.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden vleermuiskasten kunnen worden geplaatst tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen deel van het woonwinkelcomplex;
- er kunnen nestkasten (zogenaamde mussenflats) worden aangebracht ten behoeve van de Huismus. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioida, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Nie, de, H.W. 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg. R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge en R.P.J.H. Struijk, 2007. Atlas van reptielen en Amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005. Stichting Ravon, Nijmegen.

Websites:

www.ravon.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minInv.nl

www.waarneming.nl